2. Okunuşu Özel Olan Kelimeler

Kur’an-ı Kerim kendine has üslubu, ses özellikleri ve tilavet kuralları ile müstesna bir kitaptır. Kur’an tilavetinde bazı kelimelerin genel olarak bilinen kuralların dışında özel okunuş şekilleri vardır. Okunuşu özel olan kelimeler, altlarında bulunan küçük bir yazı (işaret) ile belirtilir ve o işaret kelimenin aynı zamanda okunuş usulünü ortaya koyar.

Okunuşları özel olan kelimelerin okunma usullerini teorik olarak izah edebiliriz. Ancak Kur’an öğretiminde asıl olan uygulamadır. Uygulama da fem-i muhsin olan maharetli, öğretim yöntem ve tekniklerini iyi bilen bir Kur’an öğreticisinden tam anlamıyla öğrenilebilir.

Asım kıraatinin Hafs rivayetinde okunuşu özel olan kelimeler şunlardır:[3]

1. Hûd suresinin 41. ayetindeki مَجْرٰيهَا (امالة) kelimesindeki “ra” (ر) harfi imale ile okunur. Burada “ra” harfinin harekesi esreye meylederek (imale) üstün-esre arası bir sesle ince okunur.

2. Yûsuf suresinin 11. ayetindeki لَا تَاْمَنَّا (اشمام) kelimesinde “işmam” yapılır. Buradaki şeddeli "nun" harflerinden birincisini okurken dudaklar öne doğru büzülerek toplanır. Gunneli ve idgamlı okuyuş gerçekleştirilir. “نَّا”derken dudaklar hemen geri çekilir.

3. Fussilet suresinin 44. ayetindeki ءَاَعْجَمِيٌّ (تسهيل) lafzındaki hemzeler “teshil” ile yani yumuşatılarak “hemze” ile “elif” veya “hemze” ile “he” arası bir sesle okunur.

4. Furkân suresinin 69. ayetindeki فِيهِ مُهَانًا (مدّ) lafzındaki “zamir” (ه) bir elif miktarı uzatılarak okunur.

5. Mushaflarda bazı kelimelerdeki “ص” harfinin altında küçük ” س” harfi yazılır. Bu işaret kelimelerdeki ص harflerinin س olarak okunacağını gösterir. Örneğin, Bakara suresinin 245. ayetindeki بَصْطَةً kelimesi ile A’raf suresinin 69. ayetinde yer alan بَصْطَةً kelimesindeki ص harfleri س şeklinde okunur.

6. Kur’an-ı Kerim’de bazı kelimelerin altında “med” (مد) veya “kasr” (قصر) yazılıdır. Med işaretinin bulunduğu harf bir elif miktarı uzatılarak okunur. Kasr işaretinin bulunduğu harf ise uzatılmadan okunur.

Örnek: (اَنَا - اُولٰٓئِكَ) (يُرَآؤُنَ – وَلَا يَؤُدُهُ)

Kur’an-ı Kerim’de bazı kelimelerin, sonlarında yer alan harf veya harekelerin korunması ya da okuyuşta belirtilmesi için “Ha-i sekte” (هْ) ile okunur. Kur’an-ı Kerim’de yedi kelimede, toplam dokuz yerde ha-i sekteli okuyuş vardır: [4]

- Bakara suresi, 259. ayetindeki (لَمْ يَتَسَنَّهْ),
- En’am suresi, 90. ayetindeki (اِقْتَدِهْ) kelimesi,
- Hakka suresi, 19 ve 25. ayetindeki (كِتَابِيَهْ),

3 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 269-275.
4 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 244.

- Hakka suresi, 20 ve 26. ayetindeki (حِسَابِيَهْ),
- Hakka suresi, 28. ayetindeki (مَالِيَهْ) ,
- Hakka suresi, 29. ayetindeki (سُلْطَانِيَهْ),
- Karia suresi, 10. Ayetindeki (مَاهِيَهْ).